

STUDENTEN VAN KNOWMADS WORDT GELEERD HOE ZE, IN DE WOORDEN VAN OPRICHTER PIETER SPINDER, 'EEN BETERE WERELD KUNNEN CREËREN'. ZE HEBBEN DAT ONDER MEER BIJ KLM GEDAAN MET EEN WORKSHOP OVER CREATIVITEIT.

Ondernemen vanuit de schoolbanken

Jonge ondernemers worden door praktijkgericht onderwijs beter klaargestoomd voor een snel veranderende economie dan via traditionele lessen over casestudies. Op bezoek bij Knowmads en Team Academie Nederland, twee pionierende businessscholen. 'Leren fietsen doe je toch ook niet uit een boekje?' DOOR MARIANNE LAMERS

EEN DINSDAGOGHTEND BIJ KNOWMADS, een nieuwe eenjarige businessschool. Veertien studenten zitten in een kring te kijken naar een vel papier met zinnen als *We all feel at home*, *We include all wisdom* en *We embrace the space*. We zijn getuige van een herwaarderding van de kernwaarden van de eerste lichte Knowmads in Amsterdam-West.

De dag ervoor hebben twee nieuwe studenten zich aangesloten bij de groep die een half jaar geleden haar waarden op papier had gezet. Nu willen ze van de nieuwkomers weten wat ze ervan vinden. De mening van de oude garde blijkt intussen ook bijgedraaid. Er volgt een discussie. Bij iedere onliner die wordt voorgelezen, gaan vingers de lucht in om voor- en tegenstanders te turf.

Dat is precies wat Knowmads haar studenten

bij probeert te brengen, vertelt oprichter Pieter Spinder trots. 'Ze leren verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces', zegt hij. 'Je krijgt geen onderwijs hier, je maakt het door het samen te creëren.'

'Een stille revolutie' noemt Spinder de recente ontwikkelingen in onderwijsland. Hij doelt op onderwijsconcepten als die van Knowmads, waarbij *action learning* – leren door theorie in de praktijk toe te passen – centraal staat. Hij ziet het ook bij Team Academie Nederland en op hogescholen als die van Amsterdam, Arnhem en Nijmegen.

Wereldwijd is het al langer in opmars. Zo is er in Zweden het Youth Initiative Program en is er in Zuid-Afrika de Vega School, beide over sociaal ondernemerschap. Volgens Spinder hebben ze hetzelfde doel: 'Jonge mensen het gevoel en het

geloof geven dat ze iets kunnen veranderen, dat ze een betere wereld kunnen creëren.'

Deze ontwikkeling lijkt niet op zichzelf te staan. In een tijd waarin begrippen als duurzaamheid en globalisering steeds meer centraal komen te staan en zich snel ontwikkelen, ontstaan ook nieuwe problemen waarvoor nieuwe oplossingen moeten worden gevonden. Een innovatief onderwijsstelsel dat leiders opleidt om juist met deze problemen om te gaan, lijkt dus geen slecht idee.

Knowmads komt voort uit KaosPilots, een praktijkgerichte businessschool die in 1992 in Denemarken werd opgericht en staat voor sociale innovatie en creativiteit. In 2007 werd een Nederlandse afdeling opgezet. Begin dit jaar werd op initiatief van Spinder, destijds teamleider bij KaosPilots, besloten onder een nieuwe naam door te

gaan. Dat werd Knowmads, een samensmelting van *knowledge*, *madness* en *nomads*: kennismogend met lef.

De opleiding vertoont veel overeenkomsten met haar inmiddels gevestigde Deense moeder. Net zo idealistisch: ze is gericht op duurzaamheid en leidt *change makers* op die een verschil willen maken in de wereld. Net zo internationaal: de eerste veertien Knowmads die dit jaar begonnen, zijn afkomstig uit zeven landen, waaronder Zuid-Korea, Brazilië en Amerika. En minstens zo praktijkgericht: door direct samen te werken met het bedrijfsleven werken studenten aan thema's als ondernemerschap, sociale innovatie, creativiteit, marketing en leiderschap.

Met de viereenhalfduizend euro die ze inleggen aan het begin van het jaar zijn studenten

automatisch aandeelhouder van de school. Dit houdt in dat ze de eventuele winst verdelen en volledige medezeggenschap hebben bij beslissingen over personeelszaken en financiën. Het is de bedoeling dat studenten hun inleg weer terugverdienen door als coöperatie te werken voor opdrachtgevers als KLM, adviesbureau Royal Haskoning en duurzame financierder Tendris.

Zo wilde KLM creatieve ideeën voor reizigers om hen 'zo betrokken mogelijk' te houden. De Knowmads gingen aan de slag en zetten een aantal brainstorm op, waarbij ze in het hoofd van de reiziger gingen zitten en de hele reis in kaart brachten. Bij de eindpresentatie in september gaven de studenten een workshop, waarbij ze KLM'ers uitdaagden zelf na te denken over wat een reiservaring nu zo memorabel maakt. Aan het einde van de ochtend kregen zij van Knowmads een leeg notitieboekje mee met daarbij een verkwast. Dat was wel iets anders dan ze gewend waren, lacht studente Maartje Wouters. 'Maar ze begrepen de boodschap: het boekje symboliseert dat zij degenen zijn die eraan moeten gaan werken', blikt Wouters terug. 'Wij geloven niet in mensen vertellen wat te doen, maar ze de mogelijkheid en de energie geven om te doen waar ze al goed in zijn.'

De presentatie was een succes, meent Scout Herremans, manager business innovation: 'De opdracht was ons te inspireren voor de toekomst. Dat is ze zeker gelukt.' Opvallend vond Herremans de onafhankelijkheid van de studenten. 'De Knowmads-staf was er wel bij, maar heeft geen enkele keer het woord genomen', vertelt hij. 'De studenten zelf hadden alle touwtjes in handen. Dat is bij andere opleidingen ondenkbaar.'

Een groot verschil met reguliere opleidingen is dan ook de aandacht die bij Knowmads wordt besteed aan persoonlijke ontwikkeling. 's Ochtends gaan de groepscoaches bij de dagelijkse *check-in* uitgebreid in op hoe de studenten zich voelen, hoe ze de dag ingaan. Bij de *check-out* aan het einde van de dag bespreken ze hoe ze de dag ervaren hebben. De kaarsen die overal in het gebouw staan te branden, zijn volgens Spinder voor de gezelligheid: 'Het geeft een bepaalde sfeer. Opdrachtgevers staan nog wel eens vreemd te kijken, maar het went snel.'

KNOWMADS IS NIET DE ENIGE PARTICULIERE instelling in Nederland die praktijkgericht onderwijs voor ondernemende jongeren geeft. In 2007 was Patrick Bijman een van de oprichters van Team Academie Nederland. Na de verkoop van zijn goedlopende zeilschool in Vinkenveen in 2005 raakte Bijman steeds meer geïnteresseerd in coaching en onderwijs. Tijdens een conferentie in Helsinki, een jaar later, kwam Bijman in aanraking met Team Academie, een Fins schoolmodel waarbij jongeren sinds 1992 in een team leren ondernemen met behulp van coaches die hen helpen met het ontwikkelen van vaardigheden als verantwoordelijkheid, creativiteit en lef. 'Ik sprak een meisje dat zei dat ze door Team Academie had geleerd verantwoordelijk te zijn voor haar eigen succes en geluk in haar leven', vertelt Bijman over de conferentie. 'Toen was ik om.' Praktijkgericht te werk gaan is volgens Bijman onontbeerlijk. 'Leren fietsen doe je toch ook niet uit een boekje? Dat moet je doen.'

Pauline van der Pas, echtgenote van Bijman en hoofdcoach van Team Academie, hoopt met de opleiding ondernemende mensen af te leveren. 'Ieder mens is in de kern ondernemend', meent zij. 'Baby's willen van alles ontdekken, maar worden al snel geleerd alleen binnen de lijntjes te kleuren. Het gras hoort groen te zijn en niet rood.' Op een vergelijkbare manier wordt volgens haar in het onderwijs het ondernemerschap afgeleerd. 'Wij brengen het er weer in.'

Team Academie Nederland, dat is gevestigd in Haarlem, biedt een driejarig hbo-traject en een vierjarig mbo-traject. Studenten worden op dag één verdeeld in teams. Ieder team richt een bedrijf op en blijft daaraan tijdens de verdere opleiding houden. Daarbij gaat het onder meer om het binnenhalen van opdrachten bij klanten. Ook worden

de studenten uitgedaagd een eigen product of dienst te ontwikkelen en in de markt te zetten.

Zo zetten vijf mbo'ers de 5th Sense Experience op, een evenementenorganisatie, en wierf een van de hbo-teams in opdracht van de Health Club van Landgoed Duinlust in Overveen nieuwe leden bij verschillende sportverenigingen. Een mbo-team zocht adverteerders voor de Haarlemse stadglossy *HRLM* en is nu bezig met de promotie van een diskjockey. Een team van vierdejaars mbo'ers viel na drie jaar een beetje uit elkaar, omdat twee studenten inmiddels een ICT-bedrijfje in Den Bosch met drie man personeel hadden, een ander verkocht luxe horloges en de vierde had haar eigen digitale geschenken dienst gelanceerd.

Als het geleerde van coaches en ingehuurde experts goed in de praktijk wordt gebracht, kunnen de teams aan het eind van de opleiding op wereldreis – van hun zelf verdiende geld. Nieuwe studenten moeten wel wat meebrengen: Team Academie kost negenduizend euro per jaar. Toch richt de opleiding zich volgens Bijman niet op de elite; studenten die het geld niet hebben, kunnen via de school een lening afsluiten.

Team Academie wil zich plaatsen binnen het gangbare onderwijssysteem. Knowmads plaatst zich daarentegen bewust daarbuiten. 'De studenten zitten hier niet voor de studiepunten, maar voor zichzelf', meent Spinder. 'Hier kloppen mensen aan die bereid zijn echt een risico te nemen, die een verschil willen maken in deze wereld.' Ook is er volgens hem meer mogelijk: 'Vorig jaar zijn we drie maanden naar Israël en Palestina geweest. Dat kan met een reguliere opleiding helemaal niet.' De accreditatie van Team Academie Nederland heeft ook haar voordelen: studenten kunnen binnenkort aanspraak maken op studiefinanciering en aan het einde volgt een officieel diploma.

De eigenzinnigheid van Knowmads levert een grote onderlinge verscheidenheid aan studenten op. Zo was Marianne Slegers het na acht jaar werken bij een detacheringsbureau in advisering wel zat. 'Ik had een eigen huis, een auto en een goede baan', zegt de dertigjarige Slegers. 'Alles wat ik wilde, maar niet genoeg meer. Ik had het gevoel dat ik mezelf niet meer kon ontwikkelen, dat ik vastliep.' Knowmads hielp haar ontsnappen. 'Het was heel bevrijdend om al mijn referentiekaders te kunnen loslaten.' Het doel? 'Zo veel mogelijk ervaring opdoen en dan mijn droom achterna.' Slegers wil een eigen bedrijf opzetten.

De twintigjarige Cornelis Tammik uit Duitsland wilde eigenlijk een jaar rond de wereld reizen, maar koos toch voor Knowmads: 'Tijdens een wereldreis kun je altijd weer weglopen, hier niet. Hier leer ik over het leven en mezelf.' En de Brabantse Maartje Wouters wilde na een Master International Business aan de Maastricht University wel eens verder kijken dan 'het gebaande pad dat al voor me lag uitgestippeld' en dan alle geïkete baantjes 'bij grote belangrijke bedrijven' waarin haar jaargenoten terecht kwamen. 'Hier kan ik mezelf uitdagen om af te wijken van het veilige dat ik al kan. Tijdens presentaties geen PowerPoint meer gebruiken, bijvoorbeeld, maar een workshop geven. Dat werd bij KLM heel goed ontvangen.'

Bij Team Academie zijn de studenten net iets jonger en is de kledingstijl net iets formeler: veel bloesjes, nette broeken, gepoetste schoenen. Maarten Borgmeier, vierdejaars-mbo'er, weet nog wel hoe hij er drie jaar geleden binnenkwam. 'Ik kwam van het vmbo en had geen idee van wat ik wilde. Ik deed maar wat', vertelt hij. 'Ik weet zeker dat als ik op een ROC terecht was gekomen, waar de helft van de lessen altijd uitvalt en alles heel schools gaat, er niks van me terecht was gekomen. Nu weet ik dat ik de enige ben die iets aan mijn eigen leven kan veranderen.'

Zijn teamgenoot Rens Netten vindt vooral het ontbreken van boeken een enorme verademing. 'Daar kon ik op de middelbare school ook al niets mee', zegt ze. 'Nu moeten we hier ook wel eens iets uit een boek doen, maar brengen we dat meteen in de praktijk: een presentatie of een workshop. Ik voel me geen robot meer, omdat ik nu zelf moet nadenken.'

(Onze zuinigste advertentie ooit)

- 30 km rijden op 1 liter
- Slechts 87 gram CO₂-uitstoot
- 14% Bijtelling
- BPM-vrij
- Geen wegenbelasting

De nieuwe Polo BlueMotion. Al vanaf € 16.290,-.

Brandstofverbruik: 0 3,3/100 km (1L op 30,3 km), CO₂-uitstoot: 0 87 g/km.

Das Auto.

Vanafprijs is incl. BTW, excl. verwijderingsbijdrage en kosten rijkslaar maken. Leaseprijs vanaf € 349,- per maand o.b.v. Full Operational Lease via Volkswagen Leasing, 48 maanden/20.000 km per jaar, excl. BTW en brandstof. Wijzigingen ook in uitvoeringsdetails voorbehouden. Getoonde afbeelding kan meeruitvoeringen bevatten.

Wij bouwen duurzaam voor toekomstige generaties

De wetenschap dat elke ontplooiing van bouwactiviteit zijn erfenis achterlaat voor komende generaties daagt ons voortdurend uit. Niet alleen tot een integrale benadering van projecten, maar ook tot samenwerking met gerenommeerde instituten als Dutch Green Building Council, TU Delft, de introductie van praktisch toepasbare concepten (PCS-bouwconcept, Duurzaam Verbeteren, Bouwen op Water) en innovaties (CO₂-reducerend asfalt en Warmte- en Koude-Opslag).

We leggen de lat hoog. Om volgende generaties van een duurzame en veilige toekomst te voorzien.

DURAVERMEER
Dura Vermeer Groep NV

Postbus 7119, 2701 AC Zoetermeer,
T (079) 343 80 80, www.duravermeer.nl

Maakmaken van ambities